

SISTEMA ALIMENTARI

SITUACIÓ ACTUAL *

- La seguretat alimentària molt probablement es veurà afectada pel canvi climàtic, és a dir, la disponibilitat d'aliments (la producció i el comerç), l'estabilitat en el subministrament dels aliments, i l'accés i l'ús dels aliments. Es preveu que l'augment de la temperatura, les onades de calor i la reducció de les precipitacions provoqui una disminució dels rendiments dels cultius i una afectació de la producció ramadera. Els recursos pesquers també es veuran afectats degut a l'augment de la temperatura i del nivell del mar, i a l'acidificació. Pel que fa a l'estabilitat i l'accés als subministraments alimentaris, es veuran afectats pels canvis en els patrons d'esdeveniments meteorològics extrems.
- Les diferents etapes de la cadena alimentària (producció, transformació, emmagatzematge, transport, venda i consum) generen emissions de gasos amb efecte d'hivernacle (GEH). Concretament representen entre el 15-30% de les emissions globals de GEH (Garnett, 2008). A nivell català, l'any 2015 la ramaderia i l'agricultura van

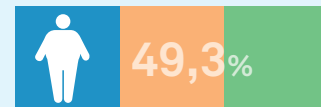
representar l'11% de les emissions. Cal tenir en compte també les emissions que generen els residus alimentaris.

- Pel que fa als hàbits alimentaris, la dieta catalana no és prou equilibrada. Hi ha un excés de proteïna, greixos saturats i sucres simples, mentre que el consum de cereals, hortalisses, fruits secs i lleguminoses és baix. En els darrers anys, el consum d'ous, llet, llegums, arròs, pa i begudes alcohòliques s'ha disminuït. El consum de derivats làctics, fruita de IV generació, plats preparats, pa industrial i begudes refrescants s'ha incrementat. I el consum de carn, peix, hortalisses i fruites es manté estable.

- La tendència creixent de la producció de carn suposa una oferta molt superior a la demanda que hi ha a Catalunya, i per tant bona part es destina a l'elaboració de derivats carnis i a l'exportació. **Catalunya és un país d'exportació**

ramadera. Contràriament, hi ha una dependència de l'exterior respecte a cereals, llavors i farratges; i en menor mesura, de llet, làctics, ous, cafè, te i espècies.

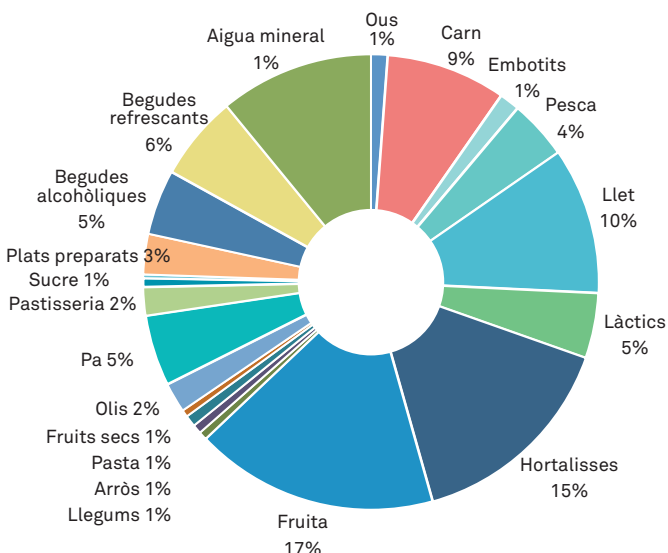
- El 49,3% de la població de 18 a 74 anys té excés de pes, el 34,6% sobrepès i el 14,7% obès. L'excés de pes és superior entre les persones més desfavorides econòmicament i entre les persones amb estudis primaris o que no en tenen.

- A nivell mundial es perd o es llença el 33% del menjar produït, i a Catalunya, una persona llença de mitjana 35 kg de menjar a l'any (ARC, 2012).

(* Donat que no es disposa de dades pel municipi de Barcelona, l'anàlisi s'ha efectuat en base a dades les dades disponibles d'abast metropolità o català.

Plat mitjà consumit a Catalunya durant l'any 2010 (Font: elaboració pròpia a partir de les dades recollides per Bosch et al. (2013)) ▼

Dieta saludable i sostenible per a una persona adulta, de 19-65 anys (Font: Tuson (2014)) ▼

Grups d'aliments	Racions diàries de 50 g (màxim - mínim)	Racions diàries de 50 g (mitjana)	Dieta diària mitjana (g)	Quantitats anuals mitjanes (kg)
Cereals integrals	3-5	4	200	73
Lleguminoses de gra	1-2	1,5	75	27
Ous, peix, carn	0,2-1	0,6	30	11
Hortalisses	4-8	6	300	110
Fruites	1-3	2	100	36
Llavors	0,5	0,5	25	9

MESURES IMPLANTADES

PRODUCCIÓ AGRÀRIA, RAMADERA I PESQUERA

- Accions relacionades amb els mercats municipals desenvolupades des de L'Institut Municipal de Mercats de Barcelona (IMMB): **Pla estratègic mercats de Barcelona 2015-2025** i campanya “**Mercats Verds**”.
- **Xarxa d'horts** urbans: promou l'agricultura local i ecològica, i difon els coneixements populars i tradicionals.
- **Mesura de govern per a impulsar terrats vius i cobertes verdes a Barcelona (2014)**, que té l'objectiu d'impulsar la recuperació de terrats, cobertes i celoberts per a diferents activitats, entre les quals s'hi troben els horts.
- **Estratègia d'Impuls del Consum Responsable 2016-2019**.
- **Pla d'impuls d'economia social i solidària a Barcelona 2016-2019**.
- **Fira de consum responsable, economia social i solidària**.
- **Xarxa de municipis per l'economia social i solidària**.
- **Programa Barcelona+Sostenible**: Mapa Barcelona+Sostenible, Comerç+Sostenible, les Instruccions tècniques per a l'aplicació de criteris de sostenibilitat (Instrucció sobre serveis d'alimentació) i Escoles+Sostenible.
- **Carta agricultura periurbana**.
- **Parc agrari del Baix Llobregat**. Des del Parc es promou l'agricultura integrada i ecològica, i s'ha creat la marca “**Producte Fresc del Parc Agrari**” per promocionar els seus productes.

HÀBITS ALIMENTARIS I SALUT

- **Accions relacionades amb els hàbits alimentaris** desenvolupades des de L'Institut Municipal de Mercats de Barcelona (IMMB): **Pla estratègic mercats de Barcelona 2015-2025** i campanya “**Mengem sa, mengem de mercat**”.
- **Programes educatius de l'Agència de la Salut Pública de Barcelona**: “**Creixem sans**” i “**Creixem més sans**”.
- **Estratègia d'Impuls del Consum Responsable 2016-2019** que concreta l'acció de donar suport a les campanyes de sensibilització per afavorir una millor nutrició.
- **Programa Barcelona+Sostenible** que inclou diverses iniciatives relacionades: Instruccions tècniques per a l'aplicació de criteris de sostenibilitat (Instrucció sobre serveis d'alimentació) i Escoles+Sostenibles.
- **Barcelona, ciutat veg-friendly**. S'adquireix el compromís d'impulsar una sèrie d'accions per a que la ciutat sigui amiga de la cultura vegana i vegetariana, com per ex. l'adhesió a la campanya internacional del “**Dilluns sense carn**”.

POBRESA ALIMENTÀRIA

- **Banc dels aliments**. Existeix un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament i la Fundació banc dels Aliments per a la coordinació i millora de la distribució d'aliments i l'aprofitament d'excedents alimentaris.

- **Creu Roja**. Existeix un conveni de col·laboració entre l'Ajuntament i la Creu Roja que permet distribuir els aliments.
- **Projecte BCN comparteix el menjar**. L'Ajuntament col·labora amb aquest projecte que ha engegat Nutrició Sense Fronteres a la ciutat amb l'objectiu de protegir el dret universal a l'alimentació de la ciutadania en situació de pobresa.
- Serveis relacionats: **Menjadors socials, Beques menjador, Targeta Barcelona solidària i Servei d'Àpats Socials**.
- **Taula solidària d'aliments de Barcelona**, òrgan per millorar els serveis i circuits de distribució d'aliments, i millorar la coordinació entre els serveis socials i les entitats en matèria d'alimentació.
- **Projecte Tractor Barcelona garantia social**.

MALBARATAMENT ALIMENTARI

- **Guia per evitar el malbaratament alimentari. Pensa, compra, cuina, menja**.
- Campanyes: “**Som gent de profit**” i “**Rememja mmm**”.
- **Projecte BCN comparteix el menjar**.
- Programa Escoles+Sostenibles: campanya “**Ens ho mengem tot**”.
- **Estratègia d'Impuls del Consum Responsable 2016-2019**, que concreta accions en relació al malbaratament alimentari.

ACTUACIONS MUNICIPALS TRANSVERSALS SOBRE POLÍTIQUES ALIMENTÀRIES

- **Carta per una sobirania alimentària des dels nostres municipis**.
- **Carta Alimentària Metropolitana**.
- **Pacte de Política Alimentària Urbana de Milà**, acord que implica un compromís per part dels governs per desenvolupar sistemes alimentaris sostenibles, inclusivament, resilients, segurs i diversificats.
- **Projecte europeu Food smart cities for development**, per fomentar el paper de les ciutats en el canvi de paradigma del consum i producció d'aliments urbans.
- **Estratègia d'Impuls de la Política Alimentària 2016-2019**, que té com a objectiu impulsar una política alimentària adreçada cap a la sobirania alimentària.

ACTUACIONS SUPRAMUNICIPALS EN MATÈRIA D'ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

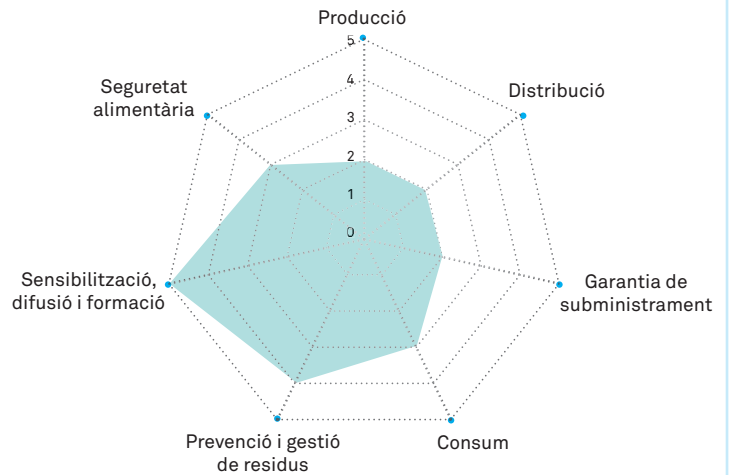
- **Estratègia catalana d'adaptació al canvi climàtic (2013-2020)**, incorpora mesures específiques per assolir l'objectiu d'augmentar la capacitat adaptativa del sector de l'agricultura i la ramaderia.
- **Pla d'adaptació al canvi climàtic de l'AMB (2015)**, preveu mesures d'adaptació que afecten al sistema alimentari.

ANÀLISI DE COMPETÈNCIES

ACTORS IMPLICATS

	Generalitat de Catalunya	Àrea Metropolitana de Barcelona	Ajuntament de Barcelona
Producció	●	●	
Distribució	●		●
Garantia de subministrament	●	●	
Consum	●	●	●
Prevençió i gestió de residus	●	●	●
Sensibilització, difusió i formació	●	●	●
Seguretat alimentària	●	●	●

EL PAPER DE L'AJUNTAMENT

Nivell 1: Cap mena d'influència / Nivell 2: Informat / Nivell 3: Capacitat d'influència / Nivell 4: Participació en la presa de decisió / Nivell 5: Competència total

CONCLUSIONS

- El canvi climàtic es preveu que afecti a la seguretat alimentària, però alhora, el sector alimentari és una font important de GEH.
- Conseqüència del canvi climàtic, la productivitat agrícola i ramadera, així com la producció pesquera disminuiran i conseqüentment es preveu que el preu dels aliments augmenti.
- La mitigació i adaptació al canvi climàtic modificaran els patrons de consum d'alguns aliments i grups socials, fet que pot reduir la qualitat nutricional de la ingesta alimentària.
- El canvi d'hàbits alimentaris ha tingut conseqüències en la salut de la població catalana. Caldrà fer un canvi de dieta per mitigar i adaptar-nos al canvi climàtic.
- Barcelona ciutat no produeix aliments, però l'Àrea Metropolitana de Barcelona sí.
- Catalunya depèn de l'exterior en quant a cereals, llavors i farratges, mentre que exporta productes ramaders.
- El 49,3% de la població catalana de 18 a 74 anys té excés de pes.
- L'autosuficiència alimentària de Catalunya teòricament és possible.
- L'augment de la pobresa alimentària en la població catalana ha provocat canvis en els hàbits alimentaris, empitjorant la qualitat nutricional.
- L'origen més important d'aliments malbaratats són les llars.

L'ANÀLISI

	NO	SI
El canvi climàtic afecta el sistema alimentari?	●	●
Disposem d'una avaluació del seu impacte?		●
Existeix una sensibilitat de la ciutadania al respecte?	●	●
Existeix una planificació municipal sectorial que ho té en compte?		●
S'han començat a implantar mesures per adaptar-nos?		●
S'ha establert un control i seguiment dels efectes i les mesures?	●	
S'han identificat noves mesures que caldria implementar?		●